

Edmund Mazur

Etyka zawodowa w świetle uchwał NRA

Palestra 19/5-6(209-210), 13-15

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Etyka zawodowa w świetle uchwał NRA

Przedmiotem opracowania są uchwały NRA oraz Prezydium NRA za okres od 1956 r. do 31.XII.1974 r. dotyczące etyki adwokackiej i godności zawodu. Rozwój myśli adwokackiej nad etyką adwokacką i godnością zawodu został przedstawiony w opracowaniu wiceprezesa NRA dra Zdzisława Krzemińskiego. W opracowaniu niniejszym starano się jedynie wykazać, że NRA i Prezydium NRA nigdy nie traciły z oczu zagadnień etyki adwokackiej i godności zawodu, przy czym zarówno przed uchwaleniem Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu (uchwalonego w dniu 7.V.1961 r., a znowelizowanego w dniu 10.I.1970 r.), jak i po jego uchwaleniu ciągle zajmują się tymi zagadnieniami w aspekcie doskonalenia norm i zwyczajów etycznych oraz ich twórczej interpretacji. Rolę tę pełnią również wszystkie organy adwokatury przy rozstrzyganiu wielu spraw jednostkowych i ogólnych.

Opracowanie niniejsze pomija uchwały NRA i Prezydium NRA, a także orzeczenia KD i WKD oraz Sądu Najwyższego z zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej, odsyłając w tym względzie do pracy adw. dra Zdzisława Czeszejki i adw. dra Zdzisława Krzemińskiego pt.: Odpowiedzialność dyscyplinarna adwokatów (Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1971) z powołaną tam literaturą przedmiotu. Zakres czasowy opracowania obejmuje okres powojenny od chwili rozpoczęcia funkcjonowania organów samorządu adwokackiego pochodzących z wyboru.

Dla większej przejrzystości opracowania przyjęto podział przedmiotowy zgodny z rozdziałami Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu, zachowując za razem tę samą numerację (od 1 do 8).

Ad 1 — Przepisy ogólne

Możemy tu odnotować 10 uchwał NRA i Prezydium NRA. Dotyczą one: obowiązków, jakie ciążyą na organach adwokatury w razie popełnienia przez adwokata czynów kolidujących z zasadami etyki i godności zawodu, dalej — zakazu pełnienia niektórych funkcji zawodowych i społecznych kolidujących z wykonywaniem zawodu, wreszcie — zadań organów adwokatury w dziedzinie podnoszenia poziomu etycznego adwokatów. Tę grupę uchwał charakteryzuje dążność do szybkiego wdrożenia w życie norm etycznych, co jest zrozumiałe przy uchwaleniu aktu tak doniosłego i przez tyle lat dyskutowanego.

Ad 2 — Wykonywanie zawodu

Tu należy wymienić 4 uchwały. Dwie z nich zajmują się wykonywaniem zawodu w pobliżu miejscowości, w której małżonek (nka) adwokata zajmuje stanowisko prokuratora lub sędziego, pozostałe zaś omawiają kwestię niedopuszczalnej reklamy w postaci tabliczek informacyjnych oraz obowiązek wszczynania postępowania dyscyplinarnego w razie przekroczenia granic rzeczowej potrzeby przy korzystaniu z wolności słowa.

Ad 3 — Obowiązki adwokata jako członka zespołu adwokackiego

Dwie uchwały z tego działu zajmują się z jednej strony obowiązkami adwokata jako członka zespołu adwokackiego, z drugiej zaś — obowiązkami i uprawnieniami

mi zespołu adwokackiego jako organu samorządu zawodowego w zakresie stałego przeciwdziałania jakimkolwiek naruszeniom etycznym lub wręcz eliminacji wszelkich tego rodzaju naruszeń. Jest to znamienne o tyle, że ciężar starań w tym zakresie przesuwają się z rad adwokackich do samych zespołów adwokackich, które mają możliwość podjęcia najszybszych i najskuteczniejszych przeciwdziałań wszelkim naruszeniom lub usuwania ich skutków.

Ad 6 — Stosunek do kolegów

Pięć uchwał poświęconych jest uregulowaniu postępowania adwokata w razie przejęcia sprawy w toku trwającego procesu od kolegi albo wstąpienia do sprawy jako drugiego obrońcy lub pełnomocnika, prowadzenia egzekucji przeciwko adwokatowi, jak również prowadzenia postępowania dyscyplinarnego przez rzecznika dyscyplinarnego lub jego zastępcę przeciwko koledze z tego samego zespołu, oraz regulowaniu zatargów osobistych między kolegami. Uchwały te wprowadzają obowiązek działania po uprzednim porozumieniu i preferują zasadę koleżeńskości i lojalności.

Ad 7 — Stosunek do klientów

Jedna z uchwał sankcjonuje wieloletni zwyczaj, że nie wolno jednocześnie prowadzić sprawy klienta oraz sprawy przeciwko temuż klientowi, chociażby nie były one ze sobą związane. Można tu dodać, że stosunek osobisty klienta do adwokata oparty na zaufaniu i umocowaniu trwa dłużej niż prowadzona aktualnie sprawa i dlatego nakaz ten może obejmować nie tylko okres jej prowadzenia, ale w pewnych wypadkach rozciągać się nawet na czas dłuższy.

Ad 8 — Stosunek do organów adwokatury

Trzy uchwały regulują kwestię kierowania sprawą na drogę sądową przeciwko zniesławiającemu po uprzednim uzyskaniu zgody właściwej rady adwokackiej, która czuwa i ocenia pracę adwokatów pod względem etycznym i zawodowym oraz nakazuje zaprzestanie pełnienia funkcji z wyboru lub zrzeczenie się mandatu w razie postawienia w stan oskarżenia dyscyplinarnego lub prawomocnego ukarania dyscyplinarnego. Przedmiotem ochrony jest godność i ranga funkcji samorządowych, pełnionych z wyboru kolegów. Szacunek woli wyborców wymaga, aby wybrany odpowiadał przez cały czas pełnienia mandatu tym samym kryteriom, jakie decydowały przy jego wyborze.

Jak widać z powyższego, nie zapadła żadna uchwała dotycząca rozdziału 4 (obowiązki adwokata jako radcy prawnego) i rozdziału 5 (stosunek do sądu i władz). Wynika to po prostu z faktu uregulowania tych obowiązków w przepisach proceduralnych i administracyjnych. Uregulowania te są tak dokładne, szczegółowe i precyzyjne, że nie zachodziła potrzeba ich uzupełnienia.

Spośród wymienionych wyżej 25 uchwał, 9 z nich uchwalilo Plenum NRA, a 16 — Wydział Wykonawczy lub Prezydium NRA.

Opracowanie niniejsze można by wzbogacić rozstrzygnięciami jednostkowymi Prezydium NRA, przy okazji których wielokrotnie i w różnych aspektach zwracano uwagę na sprawy etyki i godności zawodu, czyniąc je często głównym motywem konkretnego rozstrzygnięcia. Również dokonane różne analizy oraz sprawozdania organów adwokatury, omawiane corocznie na zgromadzeniach delegatów, nie pomijają tej problematyki.

Prowadzona systematycznie wizytacja zespołów adwokackich, analiza skarg i wniosków itp. opracowania rad adwokackich oraz Prezydium NRA również eksponują zagadnienia etyczne i godności zawodu.

Ta wieloletnia, wielokierunkowa i wielopłaszczyznowa działalność samorządu adwokatury przyniosła dodatnie wyniki. Obserwuje się stałe zmniejszanie skarg i postępowań dyscyplinarnych, co należy przyjąć z zadowoleniem. Ponadto okazało się, że uchwalenie Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu było posunięciem niezwykle słusznym i celowym. Adwokatura nasza wyprzedziła w tej dziedzinie wiele innych zawodów, które dopiero teraz podejmują tę tematykę, często wzorując się na naszym opracowaniu. Również adwokatura zagraniczna często powołuje się na nasz Zbiór, czyniąc go przedmiotem uważnych studiów i rozważań.

LUCJAN GLUZA

Profilaktyka dyscyplinarna na tle postępowania skargowego i dyscyplinarnego

Adwokaci i aplikanci adwokaccy przed rozpoczęciem czynności zawodowych składają ślubowanie, w którym zobowiązują się wykonywać zawód gorliwie, sumiennie, zgodnie z przepisami prawa, zachować tajemnicę zawodową i w postępowaniu swoim kierować się zasadami godności, uczciwości i sprawiedliwości społecznej.

Środowisko adwokackie uznało jednoznacznie pracę w zespołach adwokackich za wyższą i jedyną formę wykonywania zawodu. To przekonanie zaznacza się przede wszystkim w dbałości każdego z członków zespołu zarówno o właściwą atmosferę w samym zespole, jak i o jego autorytet na zewnątrz.

Zasady, jakimi powinniśmy się kierować przy wykonywaniu zawodu, są nam znane, ale jak postępujemy w praktyce?

Na pytanie to możemy odpowiedzieć, że powodów do niepokoju w tym względzie nie mamy, gdyż w pracy adwokatów uchybień notuje się coraz mniej. W roku 1972 wpłynęło do rzeczników dyscyplinarnych 351 spraw, z czego 92 sprawy przekazano wraz z aktem oskarżenia do komisji dyscyplinarnych. W roku 1973 wpłynęło 287 spraw, z których do komisji dyscyplinarnych przekazano 80 spraw. W roku 1974 do rzeczników wpłynęło 237 spraw, z czego 70 przekazano do komisji dyscyplinarnych. Świadczy to o stałym wzroście poziomu zawodowego i etycznego adwokatury. Wpływają wprawdzie nadal do rzeczników dyscyplinarnych i referatów skarg i wniosków skargi, ale stwierdzić należy, że znaczna ich większość jest bezzasadna bądź też dotyczy uchybień drobnych, których w pracy adwokackiej czasem uniknąć nie można.

Mimo niewątpliwego wzrostu poziomu etycznego i zawodowego, przyznać trzeba, że dalecy jeszcze jesteśmy od ideału. Specyfika zawodu adwokackiego wymaga od każdego z adwokatów gruntownej wiedzy zawodowej, taktu i rozwagi. Zawód ten bowiem stwarza wiele sytuacji konfliktowych, obfitujących w różne napięcia. W takich to sytuacjach adwokaci, ulegając nastrojowi, popadają czasem w konflikty z klientami, przeciwnikami procesowymi, a nawet z sądami. Jest to główne źródło skarg wpływających do rad adwokackich. W wielu wypadkach można by było uniknąć zadrażnień w ogóle, a w wypadku złożenia już skargi — gdybyśmy po kole-